

POLSKIE BADANIA GEOBOTANICZNE
POZA GRANICAMI KRAJU

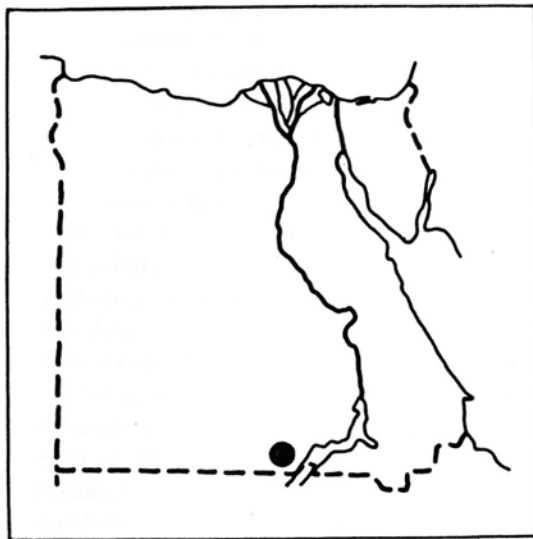
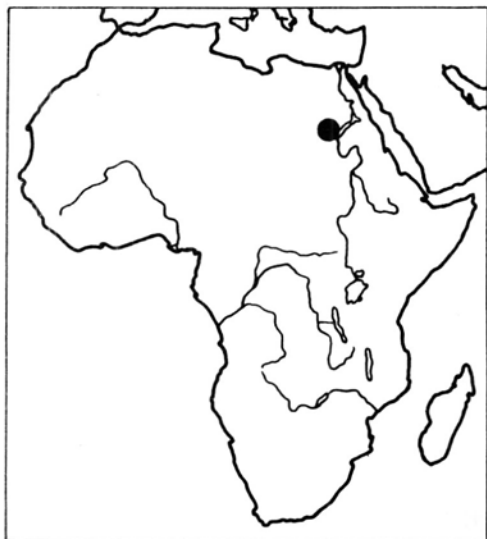
*Materiały 36 Seminarium Geobotanicznego,
Warszawa, 15–16.03.1991*

Redakcja: J. B. Faliński & Z. Mirek

POLISH GEOBOTANICAL INVESTIGATIONS
ABROAD

*Materials of the 36th Geobotanical Seminar,
Warsaw, 15–16 March 1991*

Edited by: J. B. Faliński & Z. Mirek

POLSKIE BADANIA ARCHEOBOTANICZNE W AFRYCE PÓLNOOCNEJ: NABTA PLAYA (EGIPT)

Polish archaeobotanical studies in north Africa: Nabta Playa (Egypt)

Krystyna WASYLIKOWA

Summary. Several Late Paleolithic and Neolithic settlements were found during archaeological excavations at the site Nabta Playa, southern Egyptian Sahara. Large quantities of charred plant remains (grass grains, *Leguminosae* seeds, *Ziziphus* seeds, unknown tubers) were recovered in one settlement. They all belong to wild plants which were probably collected for food.

Key words: Paleoethnobotany, desert, macrofossils, neolithic, Egypt

Prof. dr hab. Krystyna Wasylkowa, Zakład Paleobotaniki, Instytut Botaniki im. W. Szafera, Polska Akademia Nauk, ul. Lubicz 46, 31–512 Kraków

Od szeregu lat, w ramach „Combined Prehistoric Expedition”, grupa amerykańskich i polskich archeologów prowadzi badania nad późnym paleolitem i neolitem Egiptu. Sponsorem jest głównie strona amerykańska, a mianowicie National Science Foundation za pośrednictwem Uniwersytetu w Dallas, a ze strony polskiej Instytut Historii Kultury Materialnej Polskiej Akademii Nauk (kierownik – Fred Wendorf, zastępca – Romuald Schild). Kilka razy do udziału w badaniach byli zapraszani botanicy polscy, m.in. autorka tej informacji, która uczestniczyła w sezonie wykopaliskowym 1990 na stanowisku Nabta Playa i zebrała tam materiały roślinne. Stanowisko Nabta Playa położone jest w najsuchszej obecnie części Sahary, która u schyłku plejstocenu i w starszym holocenie (do około 6000 lat temu) miała klimat wilgotniejszy niż dzisiaj, umożliwiając rozwój roślin i okresowe osadnictwo człowieka. Badania archeologiczne wykazały istnienie kilku faz zasiedlenia przez koczownicze ludy epipaleolityczne i neolityczne. Obok zabytków archeologicznych i szczątków kości zwierzęcych, we wszystkich obiektach znaleziono liczne węgle drzewne, a najmłodsza faza datowana na około 8100 lat dostarczyła także obfitego materiału zwęglonych innych szczątków roślinnych (Stanowisko E-75-6). Celem podjęcia badań archeobotanicznych było określenie jakie zasoby roślinne były dostępne badanym grupom ludzkim jako źródło pożywienia oraz jak wyglądała szata roślinna, która umożliwiawała wykorzystywanie tego dziś pustyn-

nego terenu. Wstępna analiza wykazała obecność co najmniej 30 taksonów roślin dzikich [1, 2]. Przedmiotem zbieractwa były zapewne ziarniaki traw z grupy prosowatych (podobne do *Echinochloa*, *Brachiaria/Urochloa*, *Panicum*, *Setaria*, *Digitaria*) oraz *Sorghum*, a także nasiona roślin motylkowych, orzechy *Ziziphus* i nieoznaczone bulwki podziemne. Szczególnie interesujące było stwierdzenie występowania sorga, ponieważ dotychczas brak jest materiałów kopalnych, które mogłyby wskazać na miejsce i czas udomowienia tej rośliny w Afryce. Próbę odtworzenia roślinności w otoczeniu osad można będzie podjąć dopiero po opracowaniu całości materiału, o ile uda się oznaczyć gatunki. Tym niemniej można już teraz stwierdzić, że lokalnie – przynajmniej okresowo – musiała występować dość bujna roślinność zielna i że na miejscu lub w niedalekiej odległości musiały rosnąć drzewa, a wśród nich *Ziziphus*.

LITERATURA

- [1] WASYLIKOWA K. Report from the field work on seed samples from Nabta Playa, Sites E-75-6 and E-75-8 (unpubl.)
- [2] WENDORF F., SCHILD R. 1980. Prehistory of Eastern Sahara. New York, Academic Press.

Institucje współorganizujące badania:
Southern Methodist University, Dallas, Texas, USA;
Instytut Archeologii i Etnologii, Polska Akademia Nauk, Warszawa;
Instytut Botaniki im. W. Szafera, Polska Akademia Nauk, Kraków